

Janusz R. Sobczyk
Uniwersytet Łódzki
Wydział Zarządzania
90-237 Łódź, ul. Matejki 22/26

EDMUND HILLARY I VIVIAN FUCHS – SPOTKANIE NA BIEGUNIE POŁUDNIOWYM (22 stycznia 1958)

Dnia 2 marca 1958 r. zakończona została w nowozelandzkiej bazie antarktycznej Scotta, po 98 dniach drogi¹ – pierwsza udana w historii badań polarnych lądowa – Wyprawa Transantarktyczna Brytyjskiej Wspólnoty Narodów podjęta w ramach Międzynarodowego Roku Geofizycznego (1957–1958). Prace przygotowawcze rozpoczęto już w r. 1955 (Grupa Przygotowawcza), a od roku 1956 cały wysiłek organizacyjny przejęła Komisja Kierownicza Wyprawy, pracująca w Londynie oraz utworzony w Wellington (NZ) tzw. Komitet Morza Rossa. Obie placówki czynnie funkcjonujące przez cały czas wyprawy (do r. 1958), odpowiadały za organizację, wyposażenie i przygotowanie, odpowiednio: wyprawowej Grupy Transkontynentalnej oraz wyprawowej Grupy Morza Rossa.

Wyprawa do swej bogatej kroniki wydarzeń wpisała, obok pierwszoplanowych i doniosłych osiągnięć badawczych przewidzianych starannie zaprojektowanym i realizowanym programem naukowym – pod nadzorem jej kierownika a jednocześnie kierownika naukowego i kierownika Grupy Transkontynentalnej w osobie geologa dr. Fuchsa), także – świadectwo innego jeszcze wydarzenia, być może drugoplanowego, jednak na tyle doniosłego w sensie prestiżowym, by łączyć z nim określone emocje. Tym bardziej, że pojawiło się ono dość nieoczekiwanie, wbrew ustaleniom rozpisanego wcześniej scenariusza wyprawy. Chodzi tu oczywiście o zaplanowane osiągnięcie w trakcie wyprawy geograficznego Bieguna Południowego. Biegun, w tym przypadku, stanowił niejako półmetek długiej i liczącej ponad 2150 mil, transantarktycznej trasy i w sposób naturalny dzielił, jak gdyby, całość drogi przemarszu na symetryczne, choć nierówne odcinki: pierwszy 900 milowy z kierunku Morza Weddella, ściślej ze stacji Shackletona (77°57'S, 37°17'W) w kierunku na południe, czyli do Bieguna; oraz drugi (będący jego przedłużeniem) 1250 milowy – od Bieguna w kierunku Morza Rossa, do bazy Scotta (77°52' S, 163°48' E).

Podczas, gdy odcinek pierwszy przemierzała w stronę Bieguna główna część wyprawy czyli tzw. Grupa Transkontynentalna (Fuchsa), to równocześnie odcinek drugi, pokonywała w tym samym kierunku, choć od strony przeciwległej

¹ Por. różnice wynikające ze zmiany czasu, m.in., Fuchs V., Hillary E.: Na przełaj przez Antarktydę (tłum. z ang.). Książka i Wiedza. Warszawa. 1959, ss. 420–421.

część pomocnicza wyprawy, czyli tzw. Grupa Morza Rossa kierowana przez Hillary. ² O ile zadaniem grupy głównej (Transkontynentalnej) była realizacja naukowego programu wyprawy, a po osiągnięciu przez nią Bieguna dalsze jej kontynuowanie i dotarcie do bazy Scotta; o tyle, zadaniem grupy pomocniczej (Morza Rossa) wyruszającej z tejże bazy w kierunku Bieguna, było zabezpieczenie logistyczne drugiego odcinka wyprawy Fuchsa, a więc wcześniejsze rozpoznanie trasy przemarszu i przygotowanie na jej użytek w ustalonych miejscach składów etapowych (depot) z żywnością i zapasami paliwa. Mając do dyspozycji 14 ludzi wyposażonych w pojazdy gąsienicowe, sanie z psimi zaprzęgami oraz wsparcie Zespołu Lotniczego Królewskich Sił Powietrznych Nowej Zelandii, Hillary – poruszając się w kierunku Bieguna – pozostawiał za sobą, kolejno tworzone składy:

- 1). Na 180 mili u podnóża Lodowca Skelton (79°03', 162°15');
- 2). Na 290 mili na Płaskowyżu (78°01', 158°25');
- 3). Na 480 mili (79°51', 146°00');
- 4). Skład Pośredni – Midway (81°30', 146°09');
- 5). Skład na 700 mili (82°58', 146°02').

Właśnie w tym ostatnim (najbliższym Bieguna) zgodnie z planem miał pozostać Hillary, oczekując na przybycie Grupy Transkontynentalnej i Fuchsa – już jako zdobywcy Bieguna, a zatem trzeciego człowieka w historii wypraw lądowych występującego w tej roli.

Pomysł na odwrócenie umówionego biegu sprawy pojawił się u Hillary'ego stosunkowo wcześnie. Było to wówczas, gdy od bazy Scotta dzieliło go jeszcze – mniej niż 700 mil drogi, natomiast do Bieguna pozostawało, znacznie więcej niż 500. Moment tej decyzji opisuje on retrospektywnie, następująco:

„(...) miałem zamiar zgromadzić w składzie „Na 700 mili” takie zapasy, które pozwoliłyby mi jechać kilku traktorami dalej na południe – możliwie aż do samego Bieguna. Lecz gdyby Fuchs wykonał swoje zamierzenie i dotarł do Bieguna na Boże Narodzenie, plan mój nie miałby widoków na realizację”. ³

Z chwilą przyjęcia tego planu czynnikiem decydującym o powodzeniu był już tylko czas:

„Do składu „Na 700 mili” dobrnęliśmy 15 grudnia wieczorem (...);” ⁴ *„Dnia 20 grudnia o godzinie 20.30. Bates, Ellis Mulgrew, Wright i ja opuściliśmy skład etapowy „Na 700 mili”;* ⁵ *„Trzydziestego grudnia od Bieguna Południowego dzieliło nas mniej niż dwieście mil (...).”* ⁶

² Znanego już wówczas Nowozelandczyka, himalaisty i pierwszego zdobywcy wraz z Szerpem Tensingiem szczytu Mount Everest (29.05.1953).

³ Fuchs V., Hillary E., op. cit., s. 224.

⁴ Ibid., s. 304.

⁵ Ibid., s. 305.

⁶ Ibid., s. 306.

TRANS-ANTARCTIC EXPEDITION
ROSS SEA COMMITTEE
OFFICIAL COVER

THE
STAMP
SHOW 2000

